

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension m. m.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition nr 276, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid propositionen fogat förslag till kungörelse med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension,

dels ock medgiva, att, därest det av riksdagen numera beslutade avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, kommer att vinna tillämpning å presidenten i försäkringsrådet A. Lindstedt, denne må äga att, mot erläggande av de för regeringsråd från tidpunkten för reglementets ikraftträdande gällande pensionsavgifter, vid avgång från presidenttjänsten komma i åtnjutande av pension såsom om han vid avgången varit innehavare av regeringsrådstjänst.

Berörda förslag till kungörelse är av följande lydelse:

Förslag

till

kungörelse med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension.

1 §.

För en var ordinarie tjänsteman, vilken tillsättes genom förordnande på viss tid eller genom fullmakt eller konstitutorial och å vilken

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 35 häft. (Nr 43.)

avlöningsreglementet den för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen äger tillämpning, skola i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten tills vidare och intill dess annorledes varder förordnat gälla de i denna kungörelse meddelade bestämmelser.

2 §.

1. Har generaldirektör, vilken jämlikt 5 § 1 mom. av förenämnda avlöningsreglemente tillsatts genom förordnande på viss tid, under minst tolv år innehaft generaldirektörsbefattning eller har han, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är han berättigad att vid avgång från tjänsten å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp av 9,000 kronor.

Därest sådan tjänsteman, innan han uppnått tolv års tjänstetid i befattningen, avgår från tjänsten, antingen på grund av att förordnandet upphör utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, så ock därest tjänstemannen eljest före berörda tid utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, äger han, likaledes å allmänna indragningsstaten, uppbära pension till belopp av 8,000 kronor. Innehade tjänstemannen vid tillträddandet av sitt förordnande sådan tjänst, som tillsättes genom fullmakt eller konstitutorial, skall han emellertid i varje fall erhålla minst det pensionsbelopp, som skolat tillkomma honom, om han intill tiden för avgången ur tjänst kvarstått i sin förra befattning.

Pension må dock ej åtnjutas av den, som blivit avsatt från tjänsten, eller den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare.

2. Såsom pensionsavgift skall för generaldirektör, om vilken nu är fråga, avdragas ett belopp av 540 kronor för år räknat å det för honom bestämda arvodet eller den honom, intill dess han uppnått sextiosju år, tillkommande pension. Avgår tjänstemannen under sådana förhållanden, att han icke är berättigad till pension, eller avlider tjänstemannen före uppnådda sextiosju levnadsår, skall emellertid pensionsavgift icke avdragas för längre tid än till och med den dag, avgången eller dödsfallet ägt rum.

3. Befinnes generaldirektör, om vilken nu är fråga, före utgången av den tid, erhållet förordnande gäller, vara till följd av olycksfall i tjänsten eller av sjukdom oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring

eller har Konungen av annan anledning förklarat förordnandet skola upphöra, skall tjänstemannen vara skyldig avgå från befattningen; och skall i sammanhang med beslut om förordnandets upphörande frågan om hans rätt till pension avgöras.

3 §.

För de i 3 kap. av förenämnda avlöningsreglemente avsedda tjänstemän skola i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten gälla vad i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension stadgas, dock med iakttagande av följande särskilda föreskrifter.

a) För bestämmande av pensions belopp skola för ifrågavarande tjänstemän gälla nedan angivna särskilda pensionsunderlag:

För manliga tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning:

	Kronor.
1:a lönegraden	7,296
2:a »	7,896
3:e »	8,496
4:e » med undantag för justitieråd och regeringsråd ...	8,796
Justitieråd och regeringsråd	9,000.

För andra manliga tjänstemän:

	Kronor.		Kronor.
1:a lönegraden.....	1,644	11:e lönegraden.....	3,684
2:a »	1,716	12:e »	3,924
3:e »	1,824	13:e »	4,200
4:e »	1,920	14:e »	4,476
5:e »	2,160	15:e »	5,076
6:e »	2,436	16:e »	5,724
7:e »	2,844	17:e »	6,036
8:e »	3,036	18:e »	6,360
9:e »	3,240	19:e »	6,684
10:e »	3,444	20:e »	6,996

För kvinnliga tjänstemän:

	Kronor.		Kronor.
1:a lönegraden	1,200	5:e lönegraden	2,136
2:a »	1,440	6:e »	2,256
3:e »	1,704	7:e »	2,676
4:e »	1,800	8:e »	3,204

b) Därest vid beräkning av pensionsbelopp enligt grunderna i ovanberörda pensionslag beloppet icke är i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall detsamma avrundas till närmast högre sålunda delbara tal.

c) För tjänsteman, om vilken nu är fråga, skall pensionsavgiften utgå med nedan angivna belopp, för år räknat:

För manliga tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning:

	Kronor.
1:a lönegraden	438
2:a »	474
3:e »	510
4:e » med undantag för justitieråd och regeringsråd	528
Justitieråd och regeringsråd	540

För andra manliga tjänstemän:

	Kronor.		Kronor.
1:a lönegraden	48	11:e lönegraden	174
2:a »	51	12:e »	192
3:e »	57	13:e »	213
4:e »	63	14:e »	234
5:e »	75	15:e »	279
6:e »	90	16:e »	330
7:e »	114	17:e »	354
8:e »	129	18:e »	378
9:e »	141	19:e »	399
10:e »	156	20:e »	420

För kvinnliga tjänstemän:

	Kronor.		Kronor.
1:a lönegraden	63	5:e lönegraden	123
2:a »	78	6:e »	132
3:e »	93	7:e »	159
4:e »	102	8:e »	192

d) Pensionen utgår från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten äger rum, till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

e) Tjänstår beräknas för tid, under vilken tjänsteman efter fyllda aderton år i statens tjänst innehaft ordinarie eller extra ordinarie befattning eller annan anställning, som provas vara därmed jämförlig, eller ock bestritt förordnande å sådan tjänst. Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid omfattande minst femton dagar i följd, under vilken ledighet från tjänsten ägt rum, dock icke för tid, varunder tjänsteman utan att tjänstgöra å sin befattning ägt uppbära oavkortad avlöning eller eljest åtnjutit ledighet på grund av sjukdom, olycksfall i tjänsten eller offentligt uppdrag eller för fullgörande av honom åliggande militär tjänstgöring eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning.

f) Därest vid tillämpning av de i 4 § av ovanberörda pensionslag angivna grunder hänsyn skall tagas jämväl till pensionsunderlag för sådan tjänst vid vederbörande verk, som innehafts före den tidpunkt, då bestämmelserna i förenämnda avlöningsreglemente trätt i tillämpning för verket, skall därvid så anses, som hade för nämnda tjänst gällt det pensionsunderlag, vilket enligt a) här ovan är bestämt för samma eller närmast motsvarande befattning.

g) Därest tjänsteman, å vilken denna kungörelse äger tillämpning, skulle vid avgång från tjänsten hava enligt de för honom, vid förenämnda avlöningsreglementes ikraftträdande för verket, gällande pensionsbestämmelser kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp än med tillämpning av stadgandena i förevarande kungörelse, skall pensionen utgå med nämnda högre belopp.

4 §.

Den tjänsteman jämlikt 36 § i förenämnda avlöningsreglemente åliggande skyldighet att underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda utfärdade i fråga om pension, skall jämväl innefatta skyldighet att underkasta sig sådana ändringar i pensionsrätten, som kunna varda fastställda i sammanhang med det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1922.

I statsrådsprotokollet erinrar departementschefen till en början om det förslag till ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk, som numera i huvudsak vunnit riksdagens bifall. Detta förslag var i väsentliga delar byggt på ett av löneregleringskommittén avgivet betänkande. Då detta betänkande anmäldes inför Kungl. Maj:t, framhöll vederbörande departementschef, att kommittéförslaget i avseende å de utav det nya lönesystemet betingade ändrade pensionsförhållandena icke då borde upptagas till skärskådande, utan att frågan syntes böra åter upptagas, efter det statskontoret haft tillfälle att yttra sig över berörda förslag.

Det av riksdagen numera godkända avlöningsreglementet innehåller icke några närmare bestämmelser rörande pensionsförhållanden, utan förutsätter detsamma, på sätt framgår av lydelsen av 2 § 4 mom., att särskilda stadganden skola meddelas angående tjänstemans rätt till pension och skyldighet att avgå från tjänsten.

Med hänsyn till de i det nya avlöningsreglementet innefattade förändringar icke allenast i fråga om avlöningens uppdelning i lön och tjänstgöringspenningar utan även i andra avseenden måste de nya avlöningsbestämmelserna i varje fall föranleda en revision av nu gällande pensionsföreskrifter. På sätt löneregleringskommittén framhållit, torde det dock, enligt departementschefens mening, kunna sättas i fråga, huruvida man härvid bör inskränka sig till allenast en revision av den civila pensionslagen, sedan numera för kommunikationsverken en helt ny pensionslag blivit utfärdad den 4 juni 1920, vilken lag även i principiella hänseenden avviker från den civila pensionslagen. Lika med sagda kommitté har departementschefen förklarat sig hålla för önskvärt, att även i pensionshänseende likartade bestämmelser bleve gällande för så stora delar av statsförvaltningen som möjligt. Härför skulle emellertid erfordras utarbetande av en ny pensionslag, avsedd att ersätta den nuvarande civila pensionslagen. Kommittén har betonat önskvärdheten av att helt nya bestämmelser snarast utarbetades för att om möjligt underställas 1922 års riksdags prövning. Departementschefen har anslutit sig till denna kommitténs uppfattning och förklarat sig ämnat med det snaraste igångsätta förarbeten i berörda hänseende.

Det har under dessa omständigheter ansetts vara nödvändigt att, intill dess pensionsförhållandena varda definitivt ordnade, i och för tillämpning i förekommande fall hava tillgång till vissa provisoriska pensionsbestämmelser. Löneregleringskommittén har också i sitt berörda betänkande förutsatt, att nuvarande föreskrifter om pension skola ännu någon

tid förbliva i huvudsak gällande, dock med vissa ändringar i avseende å pensionsunderlag, pensionsavgifter m. m., ävensom framlagt förslag till provisoriska pensionsbestämmelser och därav föranledda ändringar i civila pensionslagen. Kommittén har därvid tänkt sig, att i och för det provisoriska ordnandet av pensionsförhållandena vid de verk, å vilka det nya avlöningsreglementet skulle äga tillämpning, skulle utfärdas gemensamma provisoriska pensionsbestämmelser, avsedda att i vissa hänseenden träda i stället för en del stadganden i den civila pensionslagen, vilken sålunda i övrigt fortfarande skulle vara gällande.

I statsrådsprotokollet lämnas härefter en redogörelse för löneredgeringskommitténs förslag, till vilken utskottet anholder få hänvisa.

Statskontoret har efter erhållen remiss den 5 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet och tillåter sig utskottet även i avseende härå att hänvisa till propositionen.

För egen del har departementschefen erinrat, att liksom löneredgeringskommittén beträffande själva löneredgeringen i stort anpassat sitt förslag i överensstämmelse med det år 1919 för kommunikationsverken beslutade lönesystemet, och detta ej endast i formellt hänseende utan även i fråga om avlöningsbestämmelsernas reella innebörd, så har också kommitténs förslag i fråga om pensionsförhållandena anslutits till stadgandena i den nya pensionslagen.

Några erinringar av mera principiell innebörd hava icke av statskontoret framförts mot kommittéförslaget och departementschefen har för sin del tillstyrkt antagande av provisoriska pensionsbestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag.

Detta förslag avser dels utfärdande av särskilda provisoriska pensionsbestämmelser, dels ock vissa ändringar i 1907 års civila pensionslag.

I sistnämnda hänseende föreligger särskild proposition, innefattande jämväl vissa andra ändringar i pensionslagen. Över denna proposition, som likaledes hänvisats till bankoutskottet, kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande.

Beträffande innehållet i övrigt uti förut åberopade statsrådsprotokoll anholder utskottet att få hänvisa till propositionen.

Av utredningen i ärendet framgår, att löneredgeringskommitténs förslag anslutits till stadgandena i den nyligen antagna pensionslagen för kommunikationsverken, i den mån sådant kunnat ske utan rubbning av de grundsatser, som känneteckna den nu gällande civila pensionslagen.

Utskottet.

De ändringar och erinringar mot förslaget, som framställts av statskontoret och departementschefen, äro icke av någon mera principiell innebörd och har utskottet vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag icke funnit anledning till erinran.

I likhet med departementschefen anser sig utskottet böra framhålla, att i mån som det för statsdepartementen och de centrala ämbetsverken numera beslutade avlöningsreglementet utsträcket till att avse även andra till den civila statsförvaltningen hörande befattningshavare, detta kommer att medföra, att jämväl tillämplighetsområdet för de nya pensionsbestämmelserna i motsvarande grad vidgas.

Åberopande vad sålunda i ärendet förekommit, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 maj 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling (den 7/4 1921) hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson*, *Wickman*, *Öhngren*, *Vindahl*, *Johansson* i *Friggeråker*, *Wigforss* och *Andersson* i *Hägelåkra* samt

av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Gustafsson* i *Örebro*, *Janson* i *Kungsör*, *Borg*, *Borggren* och *Wikström*.